

Paper 1'i Anlamak İçin 10 Temel İlke

Yeni başlayan öğrenciler için: ne yapacağını, neden yaptığını ve metne nasıl yaklaşacağını tek bakışta anlayabileceğin bir rehber.

PAPER 1'DE ASIL MESELE NE?

Metni sadece “ne anlatıyor?” diye okumak yetmez. Asıl hedef, yazarın yaptığı seçimlerin anlamı nasıl kurduğunu göstermek ve bunu düzenli, kanıta dayalı bir argümana dönüştürmektir.

ODAK

Soruyu merkeze al

ANALİZ

Seçimleri ve etkilerini açıkla

KANIT

Metinden uygun örnek kullan

BU REHBERİ NASIL KULLAN?

İlk okumada 10 ilkeyi gözden geçir. Sonra her deneme yazısından önce son sayfadaki kontrol listesini kullan. Amaç ezber değil; aynı düşünme biçimini her yeni metinde yeniden kurabilmek.

Önce odağını kur

İyi bir Paper 1 cevabı, yazmaya başlamadan önce verilen kararlarla güçlenir.

1

Yönlendirici soruyu kullan

Yönlendirici soru sana bir odak verir. Cevabın boyunca aynı ana meseleye bağlı kalırsan analiz dağılmaz. Paper 1, metni satır satır açıklama çalışması değildir.

UYGULA

Soruyu kendi cümlelele yeniden yaz ve “Bu soruya cevap vermek için metinde hangi 2-3 özelliğe bakmalıyım?” diye sor.

2

Soruyu kullanmıyorsan yeni bir odak belirle

Yönlendirici sorudan farklı bir yol seçebilirsin; ancak girişte açık, teknik ya da biçimsel bir analiz odağı kurmalı ve yazının tamamında bu odağı korumalısın.

UYGULA

Girişinin sonunda tek cümlelik bir tez yaz: “Metin, ... aracılığıyla ... etkisini oluşturur.”

3

Değerlendirme ölçütlerini bil

Sadece iyi fikirler üretmek yetmez; cevabının nasıl değerlendirileceğini de bilmelisin. Böylece zamanını neye harcadığını ve hangi becerileri görünür kılacağını anlarsın.

UYGULA

Deneme bittikten sonra kendine sor: “Analiz yaptım mı, metne dayandım mı, düşüncemi açık bir yapıyla geliştirdim mi?”

4

Okumaya ve planlamaya zaman ayır

Metni dikkatle okumadan ve kısa bir plan yapmadan yazmaya geçmek, tekrar ve dağınıklık riskini artırır. Önce metni, sonra argümanının sırasını düşün.

UYGULA

Yazmadan önce 3 sütun çıkar: “özellik / örnek / etkisi”. Paragraflarının iskeleti hazır olur.

“Ne var?” değil, “Ne yapıyor?”

Özellikleri bulmak başlangıçtır; puanı asıl yükselten, bu özelliklerin anlam üzerindeki etkisini açıklamaktır.

5

Yazarın seçimlerinin etkisini tartış

Bir benzetmeyi, sözcük seçimini, yapıyı, anlatıcıyı ya da görsel unsuru sadece adlandırma. Bu seçimin okuyucuda nasıl bir etki oluşturduğunu ve metnin anlamını nasıl yönlendirdiğini açıkla.

UYGULA

“Yazar burada ... kullanmıştır.” cümlesini tek başına bırakma. Arkasına mutlaka “Bu seçim, ... etkisi yaratır; çünkü ...” ekle.

6

Özgün yorum yap ama metne yaslan

Yorumun farklı ve güçlü olabilir; fakat kanıtsız kaldığında ikna edici olmaz. Her önemli iddiayı metinden belirli ve ilgili bir ayrıntıyla destekle.

UYGULA

Her paragrafta şu üçlüyü ara: iddia → metinsel kanıt → kanıtın yorumu.

7

Akademik ve açık bir yapı kur

Net paragraf düzeni, doğru noktalama ve güçlü konu cümleleri argümanını görünür kılar. Okuyucu, düşüncenin nereden nereye gittiğini rahatça takip etmelidir.

UYGULA

Her paragraf tek ana fikir taşıyın. İlk cümle paragrafın iddiasını söylesin; son cümle bu iddiayı ana soruya bağlasın.

KISA FORMÜL

Seçim → Kanıt → Etki → Anlam → Ana soruya bağla

Analitik kal, açık yaz, pratik yap

Güçlü bir cevap; eleştirel bakış, anlaşılır dil ve düzenli pratikle gelişir.

8

Betimleme yerine analiz yap

Metinde olanları yeniden anlatmak, analiz değildir. Analitik ve eleştirel bir tutum; “neden böyle yapılmış?”, “hangi etki oluşmuş?” ve “bu seçim neyi düşündürüyor?” sorularına cevap arar.

UYGULA Bir paragraf sadece olay özeti gibi görünüyorsa, “Bu ayrıntı neden önemli?” sorusunu ekle ve paragrafı yeniden kur.

9

Dilini açık, doğru ve etkili kullan

Karmaşık görünmek için uzun ve dolaşık cümlelere ihtiyacın yok. Açık, doğru ve kontrollü bir dil; düşüncenin gücünü artırır.

UYGULA Cümlelerini kısalt. Belirsiz “şey”, “burada”, “bu durum” ifadeleri yerine neyi kastettiğini adlandır.

10

Görmediğin metinlerle düzenli pratik yap

Paper 1’in en önemli hazırlık biçimlerinden biri, daha önce görmediğin metinleri analiz etmektir. Farklı türler gördükçe analiz hızın ve karar verme becerin gelişir.

UYGULA Haftada bir kısa metin seç: 10 dk oku-planla, 20 dk bir analiz paragrafı yaz, 5 dk kendi kontrolünü yap.

YAZINI TESLİM ETMEDEN ÖNCE 6 SORU

- ☐ Yönlendirici soruya gerçekten cevap veriyor muyum?
- ☐ Her paragrafımda belirgin bir iddia var mı?
- ☐ Yazarın seçimini sadece bulmakla kalmayıp etkisini açıkladım mı?
- ☐ Yorumlarımı metinden uygun örneklerle destekledim mi?
- ☐ Özetlemek yerine analiz yaptım mı?
- ☐ Dilim ve paragraf yapım açık mı?

Paper 1 için düşünme şablonu

Metni gördüğünde ne yapacağını unuttuysan bu sayfaya dön.

1

SORUYU ÇÖZ

Yönlendirici sorunun senden tam olarak ne istediğini belirle.

2

METNİ OKU

Ana amaç, hedef kitle, ton ve dikkat çeken seçimleri işaretle.

3

SEÇ

Her şeyi yazma. Ana soruya hizmet eden 2-3 güçlü özellik seç.

4

PLANLA

Her özellik için: kanıt + etki + anlam bağlantısını not et.

5

YAZ

Konu cümlesi → kanıt → analiz → ana soruya dönüş.

6

KONTROL ET

Özet mi yaptın, analiz mi? Kanıtların gerçekten ilgili mi?

AKLINDA KALSIN

Paper 1’de amaç “metinde ne olduğunu göstermek” değil, “yazarın yaptığı seçimlerin metnin anlamını nasıl oluşturduğunu açıklamak”tır. Güçlü analiz; odak, kanıt ve etki arasında kurduğun bağıdır.